

Säffle kommun
erica.andren@saffle.se

2018-12-13

Rektor för Tingvallaskolan L
lana.andren-persson@saffle.se

Dnr 400-2017:10221

Beslut

efter kvalitetsgranskning av grundskolans arbete för
att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och
beprövad erfarenhet vid Tingvallaskolan L i Säffle
kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av grundskolans arbete för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Syftet är att granska kvaliteten i rektorns och huvudmannens arbete med att, utifrån identifierade behov, skapa förutsättningar för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar och arbetar för att utbildningen i skolenheten, utifrån identifierade behov, ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet?
2. I vilken utsträckning skapar huvudmannen förutsättningar och arbetar för att utbildningen i grundskolan, utifrån identifierade behov, ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet?

Granskningen utgår från följande definitioner av begreppen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet:

Vetenskaplig grund – att skolorna såväl ska använda kunskap som härrör från vetenskapliga studier som att praktisera ett systematiskt utforskande för att kritiskt kunna granska, pröva och sätta resultat i ett sammanhang.

Beprövad erfarenhet – erfarenhet som är prövad, dokumenterad och genererad under längre tidsperiod och av många.

Granskningen genomförs i 30 skolenheter och deras respektive huvudman. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Tingvallaskolan L och Säffle kommun, som är huvudman för skolan, ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Tingvallaskolan L och Säffle kommun den 27 och den 28 november 2018. Besöket och intervjuerna genomfördes av Magnus Jonasson och Mirzet Tursunovic. Intervjuer med lärare, rektor och tjänstemän hos huvudmannen har genomförts.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten från de granskade skolorna och huvudmännen i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter följer en motivering till det utvecklingsområdet som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Bakgrundsfakta

Säffle kommun är belägen i Värmlands län. Det bor drygt 15 000 invånare i kommunen varav cirka 9 500 i tätorten Säffle. I kommunen finns nio grundskolor som kommunens 1 200 grundskoleelever kan välja på. Två av grundskolorna i kommunen har fristående huvudmän. Tre av grundskolorna finns i tätorten Säffle varav Tingvallaskolan är den ena och ingår i det östra skolområdet. Tingvallaskolan är Säffles största skola för F-6 elever. Vid besöket har skolan 420 elever vid två skolenheter; Tingvallaskolan L och Tingvallaskolan M. 240 elever går i Tingvallaskolan L som är en F-3 skolenhet och som ingår i granskningen.

Samtliga huvudmän och rektorer vid de skolor som besökts i samband med kvalitetsgranskningen har ombetts att lämna en verksamhetsredogörelse till Skolinspektionen. I den beskrivs det mest omfattande utvecklingsarbetet som pågår.

Utvecklingsarbete Tingvallaskolan:

Vid Tingvallaskolan ansvarar rektorerna i nära samarbete med varandra och förstelärarna för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vid Tingvallaskolans båda skolenheter pågår två utvecklingsarbeten som innefattar all personal. Det ena handlar om tillgängliga lärmiljöer och det andra, mest omfattande, om språkstärkande arbete utifrån Skolverkets riktade insatser.

Utvecklingsarbete Säfte kommun:

Riktade insatser för nyanländas lärande är det mest omfattande utvecklingsarbetet som pågår för att utveckla utbildningen i grundskolan. Insatsen bottnar i det faktum att kommunen tagit emot relativt sett många nyanlända.

Skolinspektionens bedömning

Tingvallaskolan L

Granskningen visar att det är tydligt för lärarna vilka som har ansvar, utrymme och mandat från rektorn för att arbeta med utveckling av utbildningen i relation till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Rektorn har som mål att all personal på skolan ska omfattas av och arbeta aktivt med att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Intervjuer med lärarna bekräftar detta.

Förstelärarnas uppdrag består i att bland annat handleda lärarna, ansvara för det kollegiala lärandet i arbetslaget tillsammans med rektorerna och driva pedagogiska frågor vid skolan. Förstelärarna och fem andra lärare fungerar även som lärledare och har ansvaret för arbetslagsträffar där relevant litteratur rörande skolutveckling diskuteras. I varje lärgrupp finns det sju-åtta lärare från olika skolor i östra skolområdet. De tre förstelärarna på Tingvallaskolan är väl orienterade i relevant forskning inom skolvärlden som de presenterar för övrig personal på skolan. Två av förstelärarna har ett inarbetat och etablerat uppdrag och därigenom ett mandat i arbetslaget. Den tredje försteläraren har precis påbörjat sitt uppdrag och bedriver ett arbete tillsammans med en specialpedagog för att kartlägga hur lärmiljön ser ut för att komma fram vad skolan behöver arbeta med för att utveckla tillgängliga lärmiljöer.

Tingvallaskolan har under en längre tid haft en stabil och homogen elevgrupp men den socioekonomiska strukturen i upptagningsområdet håller på att förändras. Det har inte bedrivits något systematiskt kartläggande arbete utifrån detta men lärarna kan se hur det slår igenom hos eleverna och att deras förutsättningar och behov har förändrats över tid. Lärarna uppger att de har haft värdefull hjälp av elevhälsoteamet, som beskrivs som kunniga och duktiga på att återkoppla, följa upp och stötta både elever och lärare.

Granskningen visar att det finns ett av huvudmannen uppbyggt system, som är känt av lärarna, som skolorna använder sig av i sitt arbete med att följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen. Huvudmannen efterfrågar en behovskartläggning från skolenheterna för att i dialog med framförallt rektorerna diskutera utvecklingsområden för skolan. Rektorn efterfrågar underlag om olika parametrar såsom betygsstatistik, resultat på nationella ämnes-

prov. Lärarna genomför och lämnar till rektorerna årskursvisa utvärderingar och de genomför klasskonferenser två gånger per termin där man går igenom behoven hos eleverna och i verksamheten i stort.

Ett utvecklingsarbete som genomförs vid Tingvallaskolan i samverkan med Karlstads universitet och Skolverket handlar om nyanländas lärande. Kommunen och skolan fick ett relativt sett stort antal nyanlända elever på kort tid. En konsekvens av detta var att skolpersonalen i kommunen behövde mer kunskap i att bemöta och vägleda nyanlända elever. Den språkliga förståelsen sjönk hos elever med svenska som modersmål och att pågående satsning förväntas även stärka dessa elever. All personal läser litteratur om nyanländas lärande som diskuteras och reflekteras gemensamt i olika konstellationer bland annat inom arbetslag, ämneslag och ledningsgrupp, mellan studiehandledare i modersmålet och mellan fritidspedagoger. Därefter sker kollegiala samtal och gemensamma aktiviteter som reflekteras gemensamt i olika konstellationer som exempelvis ämneslag, arbetslag, ledningsgrupp, elevhälsa, studiehandledare i modersmålet, fritidspedagoger.

Ett annat skolutvecklingsarbete rör tillgängliga lärmiljöer och NPF-anpassning av skolan. Arbetet syftar i första hand till att genom att redan från början erbjuda eleverna en mer varierad undervisning med olika arbetssätt och metoder minska behovet av extra anpassningar och särskilt stöd hos eleverna. Ett annat syfte är att åstadkomma ytterligare trygghet för eleverna i en redan trygg skolmiljö. All personal deltar i arbetet men det är skolpsykolog och skollogoped som driver arbetet.

Granskningen visar att lärarna har förutsättningar att söka efter och ta del av vetenskaplig kunskap genom bland annat den struktur för möten som finns på skolan. Rektorerna, förstelärarna och lärledarna håller sig uppdaterade om hur aktuell forskning på skolområdet ser ut. Denna forskning delges sedan lärarna kontinuerligt vid olika möten på skolan. Lärarna använder olika informationskanaler för att hitta relevant forskning, exempelvis via olika facktidsskrifter, skolmyndigheter, genom förstelärare och universitet. Lärarna uppger att rektorerna är bra på att hålla sig uppdaterade med vetenskapliga nyheter och hålla lärarna uppdaterade.

Det finns ett samarbete mellan Tingvallaskolan och Karlstads universitet bland annat i form av att lärledarna samarbetar med universitetet inom ramen för språkutvecklande arbetssätt i Skolverkets utbildning om nyanländas lärande. Förstelärarna och lärledarna beskrivs av lärarna som duktiga på att delge lärarna erfarenheter och kunskaper som de inhämtar.

Rektorn för Tingvallaskolan L uppger att det är likvärdigt i hela kommunen när det gäller avsatt inläsningstid för lärarnas medverkan i de olika utvecklingsarbeten som bedrivs vid skolorna. Rektorn uppger vidare att lärarna generellt sett förhåller sig kritiskt granskande till vad som kan uppfattas som trender och att dessa allra helst ska ha prövats i verksamheter innan.

Granskningen visar att det finns en lärandekultur på skolan genom den ansvarsfördelning för utvecklingsarbetet i form av mötesstrukturer och auskulteringar där lärarna återkopplar till varandra. Lärarna auskulterar hos varandra en gång per termin, oftast under en timme. De är delaktiga såväl under kartläggning som inför beslut om utvecklingsområden och de val av insatser som genomförs på skolan. Såväl utvecklingsområden som insatser är införstådda hos lärarna innan de börjar provas och genomförs i utbildningen.

Rektorn för Tingvallaskolan L beskriver vägen för insatser som är valda och beslutade om från huvudmannen; från nämnd till förvaltning och rektorer för operationalisering och vidare ut till förstelärare och lärare för att integreras på skolorna. Vid det omvända, att det

initieras på skolenivå, sker det via förstelärare och lärare och sedan vidare till rektorn som fattar beslut om insats eventuellt för det vidare upp till förvaltning och nämnd som fattar beslut om insatsen.

Granskningen visar att det vid Tingvallaskolan finns fungerande strukturer som möjliggör att erfarenheter kan utvecklas till beprövad erfarenhet. Rektorerna, förstelärarna, lärledarna och lärarna träffas kontinuerligt i organiserade former både inom skolan och inom det östra skolområdet. De följer upp genomförda insatser och delger också varandra sina erfarenheter. Därmed omfattas alla lärare av arbetet som möjliggör att erfarenheter först utvecklas till prövad erfarenhet och därefter till beprövad erfarenhet.

Lärarna auskulterar hos varandra på skolan. Det förekommer även att vissa lärare auskulterar på andra skolor i och utanför kommunen och diskuterar när delade och prövade erfarenheter övergår till beprövad erfarenhet. Utifrån Skolverkets definition av beprövad erfarenhet, upplever lärarna att de i dagsläget befinner sig på en nivå som kan sägas utgöra prövad erfarenhet inom flera områden. Lärarna tar upp projekt där de deltagit som de betraktar har utvecklats till beprövad erfarenhet, exempelvis ett matematikprojekt där flera skolor deltagit och där man testade arbetssätt som bygger på beprövad erfarenhet.

Säffle kommun

Som tidigare konstaterats i beslutet har Säffle kommun uppbyggda arbetsformer för att kartlägga de utvecklingsbehov som finns på huvudmannens grundskolor. Dessa används för att systematiskt identifiera behov av utvecklingsarbete och i uppföljning och utvärdering av de insatser som sätts in som en följd av de identifierade behoven på skolorna. Resultat av kartläggningar, uppföljningar och utvärderingar diskuteras regelbundet i olika konstellationer, mellan nämnd, förvaltning, rektorer, förstelärare och lärare.

På huvudmannanivå använder Säffle kommun sig av socioekonomiska faktorer och könstillhörighet som en del i analysen av skolornas resultat. Huvudmannen har god insikt i skolenheternas olika utvecklingsbehov och är väl insatt i och kan redogöra för Tingvallaskolans behov och förutsättningar samt var skolan befinner sig i sitt utvecklingsarbete.

Granskningen visar att huvudmannen har gett lärarna två dagar per termin så att de ska kunna läsa in, förbereda sig inför att de ska träffas i de pågående utvecklingsarbeten, tillgängliga lärmiljöer och språkstärkande arbetssätt. Dessa insatser beskrivs som genomtänkta och med en bra struktur. Rektorerna träffar, på uppdrag från huvudmannen, lärledarna för att följa upp vilka resultat de olika insatserna ger. Huvudmannen fattar i samverkan med rektorerna beslut om vilka utvecklingsområden som ska prioriteras.

Säffle kommun har ett etablerat samarbete med Karlstads universitet som på olika sätt stöttar huvudmannen i arbetet med skolutvecklingsfrågor. På huvudmannanivå är det förvaltningschef och biträdande förvaltningschef som vid tillfället för granskningen utgör den organisationen på huvudmannanivå som stödjer skolenheterna i deras arbete med att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Förvaltningschef och biträdande förvaltningschef träffar regelbundet samtliga rektorer för att diskutera och följa upp skolutvecklingsinsatser på skolenheterna.

Granskningen visar att huvudmannen arbetar med att skapa strukturer så att de erfarenheter som görs ska kunna spridas mer systematiskt till samtliga skolor i kommunen. För det syftet har huvudmannen bland annat skapat gemensamma konferenstider för att kunna underlätta att möten kommer till. Därutöver finns det ett kommungemensamt elevhälso-

team också som gör att kunskap och erfarenheter utifrån bland annat de utvecklingsinsatser som sätts in sprids ut till skolorna. Likaså har huvudmannen ett intresse för och ett uttalat krav på att de insatser skolorna ska satsa på utgår från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Även om det framkommer att rektor och huvudmannen i flera avseende skapar förutsättningar för, och arbetar för, att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet visar granskningen att det finns delar i verksamheten som behöver utvecklas.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område.

- **Huvudmannen behöver se till att de strukturer som finns inom Säffle kommun utvecklas så att de möjliggör att lärares erfarenheter kan utvecklas till beprövad erfarenhet.**

Säffle kommun har, som tidigare konstaterats i beslutet, påbörjat ett arbete för att skapa strukturer för att lärares erfarenheter kan utvecklas till beprövad erfarenhet. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen vid tidpunkten för granskningen delvis saknar strukturer på huvudmannanivå som möjliggör att de erfarenheter som görs på olika skolenheter ska kunna spridas mer systematiskt till samtliga skolor i kommunen. Som tidigare framkommit finns det strukturer på skolorna, däribland Tingvallaskolan som möjliggör att erfarenheter kan utvecklas till beprövad erfarenhet.

Av Skolverkets definition av beprövad erfarenhet framgår att erfarenheter från undervisning behöver vara prövade, dokumenterade och genererade av många, och under en längre tid, för att de ska kunna anses vara beprövade erfarenheter. Säffle kommun har förhållandevis få skolor varför Skolinspektionen rekommenderar kommunen att intensifiera ett erfarenhetsutbyte med andra kommuner i arbetet med att möjliggöra att lärares erfarenheter delas av många och därmed kan utvecklas till beprövad erfarenhet.

Även om den granskade skolan har visst utbyte med andra skolor behöver arbetet kring erfarenheterna och utfallet av hur väl olika praktiserade metoder fungerat systematiseras, dokumenteras och stöddas av huvudmannen. Detta så att de kan spridas och prövas av många.

Detta innebär att Säffle kommun på huvudmannanivå därför behöver utveckla motsvarande eller liknande strukturer som finns på bland andra Tingvallaskolan, och möjliggöra för lärarna att systematiskt delge varandra erfarenheter mellan skolorna och reflektera över om dessa kan vara generaliserbara och utgöra en grund för beprövad erfarenhet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **13 juni 2019** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits och vilka effekter de gett utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post, till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (Dnr 400-2017:10221) i de handlingar som sänds in. Som stöd för redovisningen kan bifogad mall (Bilaga 2) användas.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Magnus Jonasson och undervisningsråd Anna Wide deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Roland Fallström
Enhetschef/Beslutsfattare

Mirzet Tursunovic
Utredare/Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/grundskolans-arbete-for-att-utbildningen-ska-vila-pa-vetenskaplig-grund-och-beprovad-erfarenhet/>

Bilaga 1: Författningsstöd – Grundskolans arbete för att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Utformningen av utbildningen

Skollagen (2010:800)

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 §, tredje stycket).

Förarbeten

Prop. 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet s 223 - 224

Innebörden av begreppet vetenskaplig grund finns utvecklad i förarbetena till högskolelagen. Regeringen anser att de krav som ställs på skolan att ge eleverna förutsättningar att erövra kunskaper blir alltmer omfattande och att det är nödvändigt att ta ställning i etiska frågor inom alla kunskapsområden. Informationsteknikens utveckling ger snart sagt obegränsad tillgång till information men denna måste ordnas, granskas, värderas och omvandlas till kunskaper. Att ta ställning i politiska och moraliska frågor kräver också en god kunskapsgrund. De nationella styrdokumentet ger läraren utrymme att välja innehåll och metoder för att nå målen. Detta kräver ett vetenskapligt förhållningssätt i bemärkelsen att kritiskt granska, att pröva och att sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. Arbetet i skolan med att välja innehåll och metod och att värdera resultatet ska därför präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevant forskning och beprövad erfarenhet. Utbildningen, och de läroplaner och kursplaner som styr den, vilar självklart på forskningsbaserad grund och beprövad erfarenhet. Detta bör markeras i lagen. Regeringen föreslår formuleringen att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet". Både utbildningens innehåll och den pedagogik som används omfattas av bestämmelsen. Formuleringen tydliggör också lärares ansvar att bedriva en undervisning som vilar på vetenskaplig grund. Beträffande formuleringen om att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet", så gäller den, som ovan redovisats, utbildningen i vid mening och utgör en del av grunden för verksamheternas styrdokument.

Offentliga utredningar

SOU 2018:19. Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring s 25 - 27

Vetenskaplig grund

Begreppet vetenskaplig grund definieras inte i skollagen utan har av Skolverket, i linje med propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165), preciserats till att arbetet i skolan ska utgå från ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevanta forskningsresultat och beprövad erfarenhet. Skolverket ger följande beskrivning av begreppet: "Vetenskaplig grund innebär att kritiskt granska, pröva och sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang samt söka efter förklaringar och orsakssamband i tillgänglig relevant forskning". Enligt utredningen beskriver denna tolkning närmast ett förhållningssätt till vetenskap – ett forskningsbaserat arbetssätt.

Skolforskningsinstitutet särskiljer begreppen vetenskaplig grund och vetenskapligt förhållningssätt. Man understryker att det är undervisningen som bedrivs som baseras på resultat från vetenskapliga studier, både avseende innehåll och hur man undervisar. Ett vetenskapligt, eller kritiskt, förhållningssätt är däremot något man själv utvecklar. Ett vetenskapligt eller kritiskt förhållningssätt bör enligt Skolforskningsinstitutet alla ha i alla sammanhang där man planerar, genomför eller utvärderar sin undervisning. Vad gäller skollagen är det utbildningen som ska vila på vetenskaplig grund. I 1 kap. 3 § skollagen definieras utbildning som den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål. Undervisning definieras som sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.

Beprövad erfarenhet

Beprövad erfarenhet är ett begrepp som är särskilt kopplat till yrkesgrupper inom områdena hälso- och sjukvård och skola. Även om uttrycket i sig är komplext så har det tillkommit för att omfatta dimensioner av kompetenser som är av vikt i praktikens utövning till gagn för patienter, elever och studenter (och även anhöriga). Beprövad erfarenhet framställs ibland som att det omfattar allt övrigt som inte täcks in av det som är vetenskapligt grundat.

Det är olyckligt för begreppet får därmed ett otydligt berättigande. Många av de problemområden där den beprövade erfarenheten har bidragit till kunskapsuppbyggande och professionens kompetensutveckling utgör också en viktig grund för identifiering och precisering av forskningsfrågor. Beprövad erfarenhet kopplas ofta samman med lång erfarenhet men bör mer beskrivas genom de professionella erfarenheter som upprepat har identifierats, observerats, verifierats och accepterats av professionen. Den beprövade erfarenheten är i första hand kontextuell och lokal, ofta kollektiv inom en profession och tydligt kommunicerad för att kunna användas av flertalet. Skolverkets definition av beprövad erfarenhet (kunskap som är genererad vid upprepade tillfällen över tid, som är dokumenterad och kvalitetssäkrad) ger lite utrymme för att vidareutveckla och framhålla betydelsen av den erfarenhetsbaserade professionskunskapen. I många undervisningssituationer behöver den beprövade erfarenheten vara vägledande i de fall då vetenskaplig grund inte finns att tillgå. Den beprövade erfarenheten är en värdefull komponent i det dagliga utövandet av lärarprofessionen med konsekvenser för lärande som behöver beskrivas, reflekteras och få acceptans. Den bör också ses som en likvärdig komponent och ett komplement inom praktisk forskning där den i sig kan utgöra en startpunkt för att beforska praktiken.

Ställningstaganden

Skolverket¹

Forskningsbaserat arbetssätt

Att arbeta forskningsbaserat innebär att systematiskt undersöka och utveckla den egna verksamheten utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. För att göra det effektivt krävs ett vetenskapligt förhållningssätt där man diskuterar, kritiskt granskar,

¹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/forskningsbaserat-arbetssatt/att-arbeta-forskningsbaserat>

använder och utvärderar relevant forskning på utbildningsområdet och annan systematiskt framtagen kunskap.

Forskningsbaserat arbetssätt ställer krav på en hög grad av systematik, begreppsmedvetenhet och struktur. Detta arbetssätt ska inte enbart förstås som att lärarlaget sitter ner och diskuterar eller att vi förlitar oss på den egna uppfattningen eller magkänslan. När det gäller att utveckla kvaliteten i undervisningen innebär det att det ska finnas stöd i forskningen för de metoder som skolan använder och de kunskaper som skolan lär ut. Ett forskningsbaserat arbetssätt innebär alltså att medvetet använda sig av både vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet som bas för det egna kvalitets- och utvecklingsarbetet.

Ett forskningsbaserat arbetssätt innebär att inta ett vetenskapligt förhållningssätt och kan sammanfattas med att man:

- Identifierar, formulerar och löser problem
- Verkar för att bygga kunskap och transparens
- Kritiskt granskar resultat

I det vetenskapliga förhållningssättet är transparens av vikt vilket innebär att vara öppen med metoden man använt för att andra ska kunna förstå och utvärdera hur man kommit fram till resultaten.

Systematiskt kvalitetsarbete och forskningsbaserat arbetssätt – inte samma sak

Grunden för det forskningsbaserade arbetssättet har likheter med det som i skollagen benämns systematiskt kvalitetsarbete. Ofta är det inom ramarna för skolans systematiska kvalitetsarbete som ett forskningsbaserat arbetssätt kan appliceras. Skollagens krav på systematiskt kvalitetsarbete innebär att huvudmän, förskole- och skolenheter systematiskt och kontinuerligt ska följa upp verksamheten, analysera resultaten i förhållande till de nationella målen och utifrån det planera och utveckla utbildningen.

Verksamhetens resultat behöver dessutom följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt. Även vid planering och prioritering av utvecklingsinsatser är det viktigt att ta hänsyn till aktuell forskning.

En viktig skillnad är dock att kvalitetsarbetets syfte är att utveckla verksamheten för att de nationella målen för utbildningen ska uppfyllas, medan syftet med det forskningsbaserade arbetssättet t.ex. kan vara att öka kunskapen inom ett för skolan eller förskolan relevant arbetsområde. Systematiskt kvalitetsarbete är en kontinuerlig form för arbetet med skolutveckling medan forskningsbaserat arbetssätt är mer av en ansats för att undersöka och utveckla. En viktig skillnad är också att det forskningsbaserade arbetssättet bygger på en begreppsapparat där begrepp som knyter an till den vetenskapliga metoden är viktiga inslag.

Skolverket (2012). Promemoria om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, Dnr 2012:1700, s. 1 och 4.

Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Bestämmelsen om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet riktar sig både till dem som utformar styrdokumentet, dvs. riksdag, regering och Skolverket och till enskilda lärare.

Både utbildningens ämnesinnehåll och metod/pedagogik ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Lärarens ansvar och förutsättningar

Enskilda lärare har ansvar för att löpande hålla sig orienterade inom sitt ämnesområde.

Bestämmelsen reglerar indirekt rektorers, förskolechefers och huvudmäns ansvar att stärka lärares förutsättningar att bedriva undervisning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Läro- och lärutbildningen har ett ansvar för att utveckla blivande lärares förmåga att bedriva undervisning utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Nyutexaminerad lärares vetenskapliga förhållningssätt kan dock inte förväntas vara färdigutvecklat. Som yrkesverksam bör lärare ges stöd och vägledning från såväl mer erfarna kolleger som från relevant forskning.

Skollagen (2010:800)

Utbildning och undervisning

I denna lag avses med

- undervisning: sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden, och
- utbildning: den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål (1 kap. 3 § skollagen).

Huvudmannens ansvar för utbildningen

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen).

Ledningen av utbildningen

Rektor

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Dessa ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

En ställföreträdare får utses för en rektor (2 kap. 9 § skollagen).

Uppföljning och utveckling av utbildningen

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen (4 kap. 3 § skollagen).

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 4 kap. 3 § skollagen ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. (4 kap. 4 § skollagen).

Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (SKOLFS 2012:98)

Uppföljning och utveckling av utbildningen

Verksamhetens resultat behöver dessutom följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt i genomförandet. Även vid planering och prioritering av utvecklingsinsatser är det viktigt att ta hänsyn till aktuell forskning (s 11).

Bilaga 2: Mall för huvudmannens redovisning till Skolinspektionen

- Utvecklingsområde 1: Huvudmannen behöver se till att de strukturer som finns inom Säfle kommun utvecklas så att de möjliggör att lärares erfarenheter kan utvecklas till beprövad erfarenhet.

Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: